Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

# BIULETYN KOWIEŃSKI

## WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 22 sierpnia 1932 r. 715.

## Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.



--:o§o:--

-o-

## I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"R y t a s" o p r o p a g a n d z i e n i e m i e c k i e j n a w s c h o d z i e ."Rytas" w Nr.Nr.157,58,59 i 160 zamieszcza dłuższy artykuł znanego działacza chrz.demokracji dr.Bartuszki, zawierający ostrą ocenę niemieckiego Drang nach Osten. Artykuł nosi tytuł "Propaganda niemiecka". Streszczenie:

W początkach trzynastego stulecia Niemcy przybłąkali się nad Bałtyk. Przybyli oni tutaj niby dla szerzenia idei chrześcijańskiej. Przynieśli jednak ze sobą miecz, którym rąbali głowy Prusów, Litwinów i Łotyszów. Chrześcijaństwo szerzone w tak okrutny sposób nie przypadło dawnym Litwinom do gustu. Od tego czasu nazwa Niemiaszka stała się w świadomości Litwina równoznaczna z nazwą djabła. Bardzo zresztą słusznie, gdyż podobnie, jak djabłu nie chodzi o wybawienie dusz ludzkich, tak Krzyżakom i Mieczowcom nie chodziło w rzeczywistości o rozwój katolicyzmu, a tylko o złupienie i ujarzmienie ludzi.

Po zmiażdżeniu krzyżackiej siły wojskowej przez Witolda pod Grunwaldem, Niemcy zaczęli w inny sposób szerzyć niemieckość i zajmować obce kraje, jeżeli nie politycznie, to przynajmniej ekonomicznie i kulturalnie. Niemcy zaczęli się rozmnażać w miastach Litwy i Łotwy. Zaroiło się na Litwie od rzemieślników i kupców niemieckich, po przyjęciu zaś przez Krzyżaków protestantyzmu w 1925 r. zmieniono gwałtem wyznanie Litwinów kłajpedzkich i wschodnio-pruskich. Cywilizacja germańsko-protestancka zalała niemal całą Litwę. Jedynie dzięki olbrzymim wysiłkom biskupa ks.Giedroycia udało się Litwie otrząsnąć od narzuconej sobie nauki. Walka dwóch kultur trwa po dziś dzień. Litwini z Litwy pruskiej, którzy się dostali w orbitę kultury niemieckiej utracili swą niezawisłość i tyle wycierpieli, że dr.Gaigalaitis mógł pisać w parlemencie niemieckim w 1915 r. co następuje:"Obawa, że Litwini pruscy chcieliby się przyłączyć do takiego Państwa Litewskiego jest całkiem nieuzasadniona. Litwini pruscy nie mają najmniejszej chęci należeć do innego państwa, aniżeli Niemcy. Pozatem, co jest szczególnie ważne Litwini pruscy są wyznania ewangelicko-luterańskiego, zaś Litwini rosyjscy są przeważnie wyznania rzymsko-katolickiego. Kultura i zwyczaje bardzo się od siebie różnią. Litwini pruscy są dla Litwinów z pod zaboru rosyjskiego niemal całkiem obcy. Z tych względów jakiekolwiek wysiłki zbliżenia czy zaprzyjaźnienia się między Litwinami z obu terytorjów nie dadzą w przyszłości wyników i są zupełnie jałowe" /"Die litauisch-baltische Frage"/. O ile p.Gaigalaitis, posiadający stopień doktora i przez nikogo nie zmuszany nie życzył zjednoczonego Państwa Litewskiego, to co mówić o włościanach, zahipnotyzowanych przez ideę potęgi imperjum niemieckiego. Potwierdzają to wyraźnie ostatnie wybory do Sejmiku kłajpedzkiego.

Przed wojną propaganda niemiecka toczyła się w dwóch kierunkach: w kierunku militaryzmu, zwłaszcza zaś powiększania floty oraz w kierunku polonizacji wschodu.

W Niemczech powstała przed wojną myśl ujarzmienia ekonomicznego Rosji. Niemcy zaczęli się do Rosji wdzierać, w pierwszym zaś rzędzie do Polski, Litwy, Łotwy i Estonji. Tallin, Ryga, Wilno,Grodno i Kowno były zalane przez Niemców. Tak np. w Kownie dobrze są znane nazwiska niemieckich przemysłowców: Tilmans, Szmidt, Lesch i in.Zamieszkiwali omi w rejonach fortec i przyjmowali często wizyty krewnych z Niemiec, przeważnie oficerów, którzy fotografowali twierdze, zbierali wiadomości na korzyść Niemiec i żyli w bliskich stosunkach z konsulem niemieckim baronem Lerchenfeldem ożenionym z baronówną Stachelberg z Kurlandji, o której zasługach dla niemieckiego wywiadu dziś jeszcze otwarcie Niemcy mówią. Zięć bar.Lerchenfelda dr.H. jadąc pewnego razu statkiem do Niemiec zostawił na ławce swe notatki i plany fortów kowieńskich. Pasażerowi, który to wszystko znalazł tłumaczył doktór, że zamierza sobie postawić w rejonie twierdzy kowieńskiej domek letni i dlatego naszkicował plan całej miejscowości.

Podobnych przykładów szpiegowskiej pracy Niemców na terenie Litwy pod zaborem rosyjskim możnaby przytoczyć bardzo dużo.

Po wojnie rozwinęły Niemcy propagandę, głosząc, że wina za wywołanie wojny spada na Rosję i Francję. Pozatem Niemcy domagają się zniesienia reparacyj. Niemcy nie szczędzą pieniędzy na przekupywanie prasy we wszystkich krajach w celu przeprowadzenia swego punktu widzenia. Wystarczy wymienić chociażby tytuły takich pism jak "National Review, "Demokrat", "Gazette de Toulouse","La Union","Deutsche Post", Aftonbladet", "Rigasche Rundschau" i in., by zrozumieć jak

potężnym aparatem propagandy prasowej rozporządzają Niemcy.
Niemcy nie szczędzą również pieniędzy na popieranie swych rodaków zamieszkałych zagranicą. Zwłaszcza wielkie sumy płyną na wschód. Pozatem Niemcy wyzyskują dla swych celów propagandowych film, radjo, teatr, związki sportowe i t.d. Tak np.podczas ostatnich wyborów do Sejmiku kłajpedzkiego agenci niemieccy dwukrotnie mówili przez radjo w sprawie tych wyborów. Mimo noty protestacyjnej rządu litewskiego nie uzyskano od Niemiec żadnej odpowiedzi. Postępowanie takie przekracza wszelkie granice bezczelności. Pozatem Niemcy wykorzystują dla swych celów religję. Według Niemców każdy protestant jest eo ipso Niemcem. Ze względu na to, że Litwa posiada dużą liczbę protestantów, agenci niemieccy podjudzają ich, by się domagali niemieckich szkół, nabożeństw w niemieckim języku, ogródków dziecinnych i t.d.

Na obszarze Kłajpedy Niemcy wyzyskują dla swych celów nawet związki kobiet wiejskich, przysyłając swych lekarzy, siostry miłosierdzia i t.d. Wszystkie zawodowe organizacje w Kłajpedzie posiadają swe centrale w Niemczech, otrzymując stamtąd instrukcje,zapomogi pieniężne i organy prasowe. O ile na obszarze Kłajpedy będą w dalszym ciągu działały niemieckie zakłady ubezpieczeniowe, filje banków oraz przedstawicielstwa przemysłowe, nie będzie mogło być mowy o ścisłem współżyciu obszaru Kłajpedy z Litwą. Wybitniejsi przywódcy miejscowych organizacyj niemieckich urzędnicy, sędziowie, nauczyciele otrzymują z Niemiec dla szerzenia kultury niemieckiej wśród Litwinów t.zw. pożyczki bezprocentowe, czyli dodatki kulturalne. Istnieją ciekawe dokumenty ogłoszone w czasie wyborów do Sejmiku kłajpedzkiego przez "Memeler Allg.Ztg." /Nr.95,96 i 97/, z których wynika, że nawet sędziowie Trybunału Najwyższego dr.Hesse, komisarz policji Richhert, superintendent szkolny Majer, wypuszczony nie wiadomo dlaczego przez władze litewskie z więzienia, brali łapówki i kwitowali ich odbiór.

W czasie wyborów wykryto nazwiska 15 niemieckich dentystów, których subsydjował Dyrektorjat Boettchera z kasy samorządu kłajpedzkiego i którzy winni byli, studjując w Niemczech należeć do partji Hitlera, aby po przyjeździe do Kłajpedy rozwijać tu ducha narodowo-socjalistycznego. Dzięki propagandzie niemieckiej nastąpił rozłam w społeczeństwie litewskiem. Dzięki tej propagandzie sfery rządzące zostały poktócone z hierarchją kościelną. W wyniku intryg niemieckich nastąpiła reforma wydziału teologiczno-filozoficznego.

Sprzedawczyki z obszaru Kłajpedy zostali co do jednego wypuszczeni z więzień, podczas, gdy kochający ojczyznę synowie gniją w więzieniach. Mało tego. Berlin obdarzył Litwę filją swej loży /masońskiej?/, do której należą niektórzy z koryfeuszów rządzącej sfery,dziennikarzy i ludzi nauki. Należy się tylko dziwić, jak doskonale Niemcy zarzucili sieć na kraj litewski.

Rząd niemiecki asygnuje corocznie 30 milj.marek na propagandę. Możnaby się domyślać, ile miljonów na ten sam cel przeznaczają organizacje prywatne.

Świętym obowiązkiem rządu litewskiego jest wyśledzenie z pomocą społeczeństwa nici tej szkodliwej propagandy na Litwie i ukaranie winowajców-agentów.

"L i e t u v o s  Ž i n i o s" o  z a b o r c z y c h  t e n d e n c j a c h  n i e m i e c k i c h ."Lietuvos Žinios" /182 z 19.VIII. Art.p.t."Rewindykacja teutońska". Streszczenie:

Naród niemiecki jest systematyczny, pracowity i wytrwały. Niemcy są krajem, w którym niema obywateli a tylko żołnierze. Żołnierze-najemnicy, którzy czczą boga wojny nie w imię obrony kraju, a w imię samej wojny. Uczynili oni wojnę rzemiosłem i ~~xxxxxxx~~ środkiem utrzymania się. Czem się różni żołnierz niemiecki z czasów wojny światowej od średniowiecznego najemnika? Niczem. Jedynie ciężki i lekki przemysł niemiecki dał temu żołnierzowi współczesną broń. Uczeni niemieccy kramili tego żołnierza systetycznemi produktami otrzymanemi z węgla kamiennego. Litewskie wrony trafiały na stół oficerów niemieckich w postaci przysmaku.

Wojna się przedłużała. Kulturalne kraje stanęły po stronie najbardziej w świecie kulturalnego kraju, by obronić stolicę kultury i swobody światowej Paryż przed cywilizowanymi wandalami XX wieku.

"Cywilizowany" naród wdzierał się do Paryża, by zdeptać go brudnym pruskim butem. W imię jakiej to etyki posyłali Niemcy w zaplombowanych wagonach "bojowników o wolność" Lenina et co. do Rosji? Jaką to broń zastosował niemiecki Sztab Generalny, od której sam potem runął? Kto rozpoczął wojnę gazową? Kto zatapiał statki z tysiącami niewinnych pasażerów? Co się działo w Belgji? Czy nie zakładają dziś w Kownie największych firm handlowych niemieccy żandarmi, którzy mordowali w Belgji bezbronnych katolików Francuzów? Jak gospodarzyli "nadludzie" Nietzego w czasie okupacji na Litwie? Czy mówią o tem litewscy poeci, pisarze i czy wiele o tem wie młode litewskie pokolenie? Wszyscy zamknęli oczy na niedawną przeszłość, na gospodarzenie współczesnych szczepów w czasie okupacji. Zabłocony but pruski zdeptał przedewszystkiem litewską kobietę: masowe gwałcenie było pierwszym administracyjnym krokiem niemieckim w okupowanej Litwie. W ślad za Niemcami kroczyły brud i gwałt. Niemcy postanowili Litwinów zniszczyć przy pomocy swych właściwych sprzymierzeńców: chorób wenerycznych, gwałtu, miecza, ognia, głodu. Podpalenia gospodarstw, rabunki, odbieranie ostatniego kęska chleba, mordowanie dzieci w oczach rodziców dla wykrycia rosyjskich rubli - oto były środki stosowane przez komendantów "cywilizowanego narodu".

Według planu 30 organizacyj niemieckich Naród Litewski miał być wykreślony z listy narodów żyjących. Plan ten głosił co następuje: 1/nie zezwolić na powrót uciekinierów z Rosji, 2/wywłaszczyć gospodarstwa aż do gospodarstw średnich, 3/ogłosić pożyczkę wewnętrzną na cele kolonizacji niemieckiej, 4/osiedlić na Litwie 20 miljonów Niemców, 5/pozostałym Litwinom nie dać praw politycznych, 6/ nie dać prawa zajmowania się handlem, przemysłem, rzemiosłami, a tylko zwykłą pracą.

W Niemczech rozpisano pożyczkę wewnętrzną dla kolonizacji Litwy. Gospodarstwa były już zawczasu pomiędzy wierzycieli podzielone. Obecnie ci sami Niemcy znowu podnoszą głowę, by po wybuchu pożaru światowego znowu deptać brudnym butem narody. Najsłabszy front stanowi Kłajpeda, którą też Niemcy zaatakowali. Gdyby się Niemcom pod tym względem udało, wtedy zwróciliby się oni przeciwko innym sąsiadom. Znowu więc wojna światowa, znowu ludzkie łzy, jęki i narzekania. Być może, iż kaizer do tego nie dożyje, lecz znajdą się jego następcy, którzy wyczekują na koronę przygotowywaną przez obecną oligarchję monarchistów niemieckich z pomocą band hitlerowskich.

Czy na Litwie dąży się do jedności narodu i czy się pielęgnuje we wszystkich obywatelach odporność przeciwko temu teutońskiemu dążeniu do rewindykacji.

## K r o n i k a .

N o t a n i e m i e c k a w s p r a w i e z a s m a r o w a n i a s z y l d u p o s e l s t w a ."Dzień Kow." /187/: Poseł niemiecki Morath przesłał min.Zauniusowi notę w związku z zasmarowaniem szyldu poselstwa niemieckiego. Poseł Morath prosi, ażeby winowajcy byli ukarani. Władze administracyjne dokładają starań w kierunku wykrycia winowajców.

K o n f e r e n c j a k o l e j o w a w K o w n i e ."Echo"/224/: 16 b.m. rozpoczęła się w Kownie niemiecko-litewska konferencja kolejowa.

O d d z i a ł t o r g p r e d z t w a w K ł a j p e d z i e . "Echo"/224/: Torgpredztwo sowieckie uruchamia swój oddział w Kłajpedzie.

D o k o ł a s p r a w y r e w i z j i u m o w y l i t e w s k o - ł o t e w s k i e j ."Echo" /226/: Miarodajne czynniki rozważają sprawę potrzeby rewizji litewsko-łotewskiej umowy handlowej ze względu na to, że nowa polityka ekonomiczna Łotwy wskutek podwyższenia ceł sprowadza niemal do zera wyniki ostatnich rokowań z Litwą.

G e n .S c h l e i c h e r a w y r o k h a s k i ."Liet.Žin."/188/: Delegacja "Memellandbundu" wręczyła Papenowi i Schleicherowi protest w sprawie wyroku haskiego. Gen.Schleicher oświadczył delegacji, że narazie z wyrokiem haskim trzeba się liczyć, zaś później sprawa kłajpedzka będzie rozwiązana zasadniczo w inny sposób.